

PÄÄSTÖKAUPPADIREKTIIVIN MUKAISET TIEDOT VUONNA 2017 MAKSETUSTA PÄÄSTÖKAUPAN EPÄSUORIEN KUSTANNUSTEN KOMPENSAATIOTUESTA

Kesäkuun 1 päivänä 2017 astui voimaan laki päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta (138/2017). Laissa säädetään kompensoitiotuesta, jolla korvataan tietyillä energiaintensiivisillä teollisuuden aloilla toimiville yrityksille EU:n päästökaupan aiheuttamaa lisäkustannusta sähkön hinnassa, eli niin sanottuja päästökaupan epäsuoria kustannuksia.

Kompensoitiotuen myöntäminen on mahdollista päästökauppadirektiivin 2003/87/EY perusteella, jonka mukaan EU:n jäsenvaltiot voivat kompensoida epäsuoria kustannuksia määritellyille hiilivuodolle riskialttiille toimialoille.

Suomessa kompensoitiotukea maksettiin yrityksille ensimmäisen kerran vuonna 2017, jolloin tuki maksettiin kompensoimaan vuonna 2016 aiheutuneita epäsuoria kustannuksia. Kompensoitiotukea myönnettiin vuonna 2017 yhteensä 55 laitokselle, joiden yhteenlaskettu sähkönkulutus oli noin 21 500 GWh. Lähes kaikki tästä sähkönkulutuksesta oli kompensoitiotukeen oikeutettua. Tuensaajat ja tukipäätökset löytyvät Energiaviraston ylläpitämästä sähköisestä järjestelmästä¹.

Huhtikuun 8 päivänä 2018 astui voimaan päästökauppadirektiivin muutos, jolla pääosin valmistaudutaan vuonna 2021 alkavaan päästökauppakauteen. Muutetun direktiivin mukaan jäsenvaltioiden tulisi kompensoida päästökaupan epäsuoria kustannuksia toimialoille tai niiden osille, jotka ovat alttiita todelliselle hiilivuodon riskille epäsuorien kustannusten vuoksi.

Muutetun päästökauppadirektiivin mukaan jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä siihen, että ne käyttävät enintään 25 prosenttia päästöoikeuksien huutokaupasta saaduista tuloista epäsuorien kustannusten kompensoimiseen. Kunakin vuotena, jona 25 prosentin raja ylittyy, jäsenvaltion on julkaistava raportti, jossa esitetään perustelut ylitykselle. Raporttiin on sisällytettävä asiaankuuluvat tiedot niiden suurten teollisuuskäyttäjien sähkön hinnoista, jotka hyötyvät kompensoitiotuesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta luottamuksellisten tietojen suojaa koskevia vaatimuksia. Raporttiin on sisällytettävä myös tiedot siitä, onko otettu asianmukaisesti huomioon muut toimenpiteet, joilla välillisiä hiilidioksidikustannuksia alennetaan kestävästi keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

¹ [Energiavirasto, SATU-järjestelmä](#)

Vuonna 2017 Suomessa maksettiin kompensatiotukea yrityksille 37,9 miljoonaa euroa¹, ja Suomi sai päästökaupan huutokauppatuloja 95,3 miljoonaa euroa². Kompensatiotuen osuus huutokauppatuloista oli noin 40 %. Päästökauppadirektiivin edellyttämät tiedot esitetään tässä raportissa.

Perustelut vuonna 2017 maksetun kompensatiotuen määrälle

Laki epäsuorien kustannusten kompensoimisesta astui voimaan 1.6.2017. Päästökauppadirektiivin muutos, jossa kompensatiotuen enimmäismäärälle asetettiin 25 %:n suositus, astui voimaan vasta myöhemmin, eli 8.4.2018.

Suomen kompensatiotukijärjestelmä noudattaa tarkasti Euroopan komission päästökaupan valtioneuvoston suositusta (2012/C 158/04) asetettuja vaatimuksia. Suuntaviivoja on Suomessa kuitenkin sovellettu tuki-intensiteetin osalta siten, että se on puolet sallitusta maksimitasosta. Suuntaviivojen mukaan päästökaupan aiheuttamista epäsuorista kustannuksista voidaan vuosina 2016–2018 kompensoida korkeintaan 80 %³. Kompensatiotukilaissa määritellyn tuki-intensiteetin mukaisesti tukea maksetaan kyseisinä vuosina 40 % hyväksytyistä epäsuorista kustannuksista. Tukijärjestelmä on notifioitu komissiolle, joka hyväksyi sen 4.4.2017

Maksetun kompensatiotuen ja huutokauppatulojen suhde voi vaihdella vuosittain huomattavasti, sillä erilaisista muodostumismekanismeista johtuen niiden määrät eivät ole riippuvaisia toisistaan. Huutokauppatulot määräytyvät kunkin päästöoikeushuutokaupan selvityshinnan ja Suomen osuuden kyseisen huutokaupan päästöoikeuksista perusteella. Vuonna 2017 käytyjen huutokauppojen keskimääräinen hinta päästöoikeudelle oli 5,75 €². Kompensatiotuki puolestaan on takautuvasti maksettava tuki, ja vuonna 2017 maksettiin tuki tarkasteluvuoden 2016 osalta. Tuen määrän määrittelyyn käytetty tarkasteluvuoden 2016 päästöoikeuden termiinihintana oli 7,72 €¹, joka muodostui joulukuussa 2015 seuraavaa vuotta koskevien johdannaissopimusten keskihintojen perusteella. Näin ollen termiinihintana määritellään eri ajankohdan perusteella kuin tuen maksuvuoden huutokauppatulot.

Päästökaupan valtioneuvoston suositusta mukaisesti kompensatiotuen määrä laitokselle määritetään viitejakson 2005–2011 sähkönkulutuksen keskiarvon perusteella, eikä tarkasteluvuoden sähkönkulutuksella ole vaikutusta tuen määrään, ellei se ole merkittävästi (yli 50 %) alhaisempi kuin viitejakson sähkönkulutus. Tukimäärä laskeetaan vuosittain saman viitejakson perusteella. Maksettava kompensatiotukimäärä vaihtelee vuosittain siis ainoastaan tuki-intensiteetin ja määrittävän päästöoikeuden termiinihinnan perusteella.

Vuonna 2017 myönnetty kompensatiotuen suuruus selittyy myös osittain Suomen teollisuuden rakenteella. Suomen suurimmat teollisuusyritykset toimivat aloilla, jotka kuuluvat hiilivuotoriskin piiriin ja ovat oikeutettuja kompensatiotukeen. Lisäksi näiden yritysten tuotteiden valmistus on energiaintensiivistä. Vaikka Suomessa kompensatiotuen piiriin vuonna 2017 kuului vain 55 laitosta, käyttivät nämä laitokset yli 50 % koko teollisuudessa kulutetusta sähköstä.

Energiaintensiivisten ja suurten teollisuusyritysten sähkön hinta ja sen muodostuminen

Teollisuuslaitosten sähkön hinta muodostuu kolmesta komponentista: sähköenergiasta, sähkönsiirrosta ja veroluonteisista maksuista. Sähköenergian hinta on teollisuuslaitoskohtainen ja vaihtelee sähkön hankintatavan ja sopimusten mukaan.

² [Energiaviraston uutinen 15.12.2017](#)

³ [Euroopan komission tiedonanto \(2012/C 158/04\)](#)

Teollisuuslaitoksen koosta ja sijainnista riippuen se voi olla kytkettynä suoraan kantaverkkoon tai paikalliseen sähkön alue- tai jakeluverkkoon. Suoraan kantaverkkoon kytketylle laitokselle ei kohdistu jakeluverkon käytöstä aiheutuvia kuluja. Lisäksi siirron hintaan vaikuttaa laitoksen sijainti, koska siirtohinnoittelussa on jakeluverkkoyhtiökohaisia eroja. Teollisuuslaitoksille on käytössä myös sähkötehoon perustuvia siirtohinnoja, jolloin myös kulutetun sähkön määrä vaikuttaa sähkönsiirron keskimääräiseen yksikkökustannukseen.

Teollisuudessa tuotteiden valmistukseen käytetystä sähköstä maksetaan sähköveroa veroluokka II:n mukaisesti. Lisäksi käytetyn sähkön määrän mukaan maksetaan huoltovarmuusmaksua. Nämä veroluonteiset maksut ovat kaikille samaan veroluokkaan kuuluville toimijoille samat ja perustuvat ainoastaan käytetyn sähkön määrään. Tiedot täyttävien yritysten on mahdollista saada maksamastaan veroluokka II:n sähköverosta energiantensiivisen yrityksen veronpalautusta. Veronpalautus on 85 % veromäärästä, joka ylittää 50 000 euroa⁴.

Taulukko 1:ssä esitetään tilastotietoa teollisuusyritysten maksamasta sähkön kokonaishinnasta perustuen Tilastokeskuksen keräämiin tietoihin. Tilastokeskus on laskeutunut hinnat kuluttajatyypikohtaisista kuukausittaisista myyntimäärällä painotetuista keskihinnoina. Sähköenergian hinnat perustuvat Tilastokeskuksen loppukuluttajille sähköä myyville yrityksiltä saamiin tietoihin. Siirtohinnot perustuvat Energiaviraston tietoihin. Hinnoina on huomioitu sähköenergia- ja siirtohinnot sekä verot, mutta ei mahdollisia veronpalautuksia⁵. Tiedot kattavat noin 55 % teollisuuden sähkökulutuksesta.

Taulukko 1. Sähkön hinta kuluttajatyypeittäin Suomessa 2017⁵

2017	T8 (Yritys- ja yhteisöasiakkaat 2 000 - 19 999 MWh/vuosi)	T9 (Yritys- ja yhteisöasiakkaat 20 000 - 69 999 MWh/vuosi)	T10 (Yritys- ja yhteisöasiakkaat 70 000 - 150 000 MWh/vuosi)
Hinta (€/MWh)	80,1	64,1	66,0

Taulukossa 2 esitetään Pöyry Management Consulting Oy:n arvioita teollisuuslaitosten sähköstä keskimäärin maksamasta hinnasta ja sen muodostumisesta. Arviot perustuvat helmikuussa 2018 julkaistuu raporttiin, jonka Pöyry Management Consulting Oy teki Elinkeinoelämän keskusliiton toimeksiannosta. Raportissa oletetaan, että suuri teollisuuslaitos (sähkön kulutus vuodessa yli 500 GWh) on liitetty kantaverkkoon ja muu teollisuuslaitos (100 GWh/a) jakeluverkkoon⁶. Veroluonteiset maksut sisältävät sähköveron ja huoltovarmuusmaksun, joista energiantensiivisen yrityksen veronpalautusta voi saada sähköverosta.

Taulukko 2: Sähkön hinnan muodostuminen teollisuuden loppukäyttäjille⁶

	Kokonaiskustannus	Sähköenergian Suomen aluehinta	Siirto ja jakelu	Veroluonteiset maksut	Veroluonteiset maksut veronpalautusten jälkeen
Suuri teollisuuslaitos (€/MWh)	40,84	33,19	6,50	7,03	1,15
Muu teollisuuslaitos (€/MWh)	49,44	33,19	14,70	7,03	1,55

⁴ [Verohallinto, Energiaverotusohje](#)

⁵ [Tilastokeskus, Sähkön hinta kuluttajatyypeittäin](#)

⁶ [Pöyry Management Consulting Oy, 1.2.2018, Sähkön kustannusvertailu eri maissa](#)

Muut toimenpiteet päästökaupan epäsuorien kustannusten alentamiseksi

Suomessa päästöttömien energialähteiden käyttö sähköntuotannossa lisääntyy ja kiivihiilen käytöstä energian tuotannossa on tarkoitus luopua, mikä osaltaan alentaa päästökaupan epäsuoria kustannuksia keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä.

Suomi on osa alueellisia sähkömarkkinoita, joihin kuuluvat Pohjoismaiden lisäksi Baltian maat. Suuri osa tukkusähkökaupasta käydään Nord Pool –sähköpörssissä, jonka Elspot-markkinalla sähkön tuottajien, välittäjien, vähittäismyyjien sekä suurten loppukäyttäjien osto- ja myyntitarjouksiin perustuvassa huutokaupassa muodostuu hinta seuraavan päivän tunneille. Hinta perustuu tavallisesti marginaalituotantolaitoksen marginaalikustannukseen kyseisenä tuntina. Marginaalituotantolaitoksena toimii usein fossiilisia polttoaineita tai turvetta käyttävä laitos, jonka marginaalikustannuksia korottaa päästöoikeuden hinta. Tästä syntyvät päästökaupan epäsuorat kustannukset.

Jos marginaalituotantolaitoksena toimii aiempaa harvempina tunteina fossiilisia polttoaineita tai turvetta käyttävä laitos, vähenee myös niiden tuntien määrä, joina päästöoikeuden hinta siirtyy suoraan sähkön hintaan. Lisäksi päästöoikeuden hinnan vaikutus sähkön hintaan pienenee, jos marginaalituotantolaitoksena toimii aiempaa matalamman CO₂-intensiteetin laitos.